

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

י"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ. שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ב

פרשת קרח

א. אור החיים.

פרק טו פסוק יד: (ד) אף לא אל ארץ וגו'. קשה אמר שאמרו להמיתנו במדבר מה מקום להתרעם על מדרגה קטנה ממנה, ורש"י ז"ל ישב בדחק, ואולי שנתכוננו לומר ששליטת הליכתם אצלו לא לצד גדר הרעה שקבלו ממנו שהוציאם להמיתם במדבר אלא אפלו לצד העדר הטוב המכבדים ממנו לכבד, והוא אומר אף לא אל וגו' פרוש אף לצד לא אל ארץ וגו' לטעם זה לכד העיני האנשים וגו' ומכל שכן שסבבם הקרבת הנזק:

(ד) העיני וגו' לא נעלה. פרוש בותרים נקוד עיניהם ממעלה אשר יבטחו בה ממנו, בזה גלו עצם הפלגת השנאה אשר שונאה טובת הצדיק אצלם יותר מנקוד עיניהם, לזה חרה אפו של משה מאד ע"כ:

פסוק

1. מה הקושי שפרשנו מוצא כאן?
2. מהי תשובת רש"י שפרשנו אינו מקבלה?
3. מהו פירושו הוא?
4. איך הוא מסביר את הנאמר בקטע הנ"ל?

* * *

ב. תוספת ברכה

פרק טו פסוק לב:

ותמלע אותם זאת כל הרכוש (ט"ז ל"ב)

טעם בליעת הרכוש אפשר לכיון עפ"י המשנה בסנהדרין (ג"ד א') הבא על הכתמה נסקלת גם בהמה. ופירשו בגמרא. אם אדם חטא בהמה מה חטאה אלא לפי שבאה לאדם תקלה על ידה ואם יראו אותה יזכרו תקלת האדם בחטאו, ואין זה לכבוד למין האדם, ומבואר בפסחים (ק"ט א') ובמדרשים, שהי' קרת עשיר גדול, העשירות הזאת היתה סבה למחלקות, כי נתגאה בה (וכלשון התורה בפ' עקב, ח' י"א, וכסף והב ירבה לך ורם לבבך וגו') — ולכן מכיון שעי' עשרו באה תקלה לאנשים אין ראוי שתשאר העשירות שלו ותהי' כמוכר חטאו תמיד.

וגם יש לכיון הטעם מאבדן כל אשר להם עפ"י מה שכתב רש"י כאן בפרשה (פסוק י"ט) בפסוק ויקהל עליהם קרת. בדברי לצנות (וכ"ה בתנחומא). ומבואר בפסחים (ק"ב ב') דליצנות מושך את לב האדם, ולכן הי' צריך לעקור משורש את כל השייך לקרת כדי שלא יזכרו ענינו וליצנות.

פרק י"ז פסוק כז': ויאמרו בני ישראל אל משה לאמר הן נוענו וגו' :

וְלִפְנֵי שאמר לו הקב"ה שיניח למשמרת את חטאת אהרן לפני העדות וישראלו בני ישראל ומכל חלונותם. לפיכך אמרו בני ישראל אל משה ובי אפשר שנראה את המטה בהיותו לפני העדות? והלא כל הקרב ימות. ואם כן שוא לכה להניח המטה שמה לאות! האם תמנו לנוע ובי אפשר שלא נמות עוד אף אם נקרב אל משכן ה'? לכך השיב ה"ס שאין כן הדבר אלא אהרן ובניו אהרן וגו' וזר לא יקרב. ומה שהם אומרים על משמרת המטה ח"כ היא המדה שכבר לא הונחה ע"ס שיראהו אלא אהרן לבדכס. וזהו שאמר ושמר את משמרת הקדש ולא יהיה עוד קלף וגו' שכשהשמרו המטה לאות לא יהיה עוד קלף ודי שידעו הקהל שהמטה שמה: דבר אחר לפי שנגזרה גזירה שימותו כלם במדבר ואם כן לשוא הזהיר משה והוא הקרב יומה מה לי ימותו היום בקרבנות אל הקדש אם עכ"פ למיתה עומדים? ואם כלנו אבדנו מה האמר לנו שכל הקרב אל משכן ה' ימות היאמת שאם לא נקרב לא נמות? האם תמנו לנוע! : ד"א לפי שאמרו חז"ל דור המדבר אין להם חלק בעולם הבא. והאמינו שאם ימותו קודם זמנם מהיה מיסתם כפרתם ויהיה להם חלק לעוה"ב ע"כ באולי ירצו לקרב אל משכן ה' למות כגדב ואביהוא לפני ה' ונפסס בטוב תלן. וזהו אמרם הן נוענו אבדנו וגו' כי אמנם תאמר גייעה במיתה בזמנה ומיתה היא לשון יותר כללי גם אל מיתה שלא בזמנה (כמו ויקרא כ') מות יומה הטואף וגו') וזו טענתם הן נוענו אבדנו כלומר אם נמות כדרך כל הארץ אבדנו כלנו ואין לנו עוד שגר בעולם הנשמות. ולפי שכל הקרב אל משכן ה' ימות שלא כדרכו לפני ה' ככה נעשה גם אנחנו וגרויה שיהיה לנו חלק בעולם הנלחי ומה ריחו יש לנו אם כן! האם תמנו לנוע האם יש לנו חטאות לנוע? אדרבה נוח לנו שנמות שלא כדרך כל הארץ! הלכך ליה מיד משה אל אהרן שיסמור שלא יבואו ישראל פנימה בכח הזרוע מיראה מדבריהם ואם יכנסו דמס בראשם:

אבות

1. **אֵיךָ קוֹשֵׁי מוֹצֵא כִּרְשָׁנוּ בְּטַעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמְכַרְיִחוּ לְבָאֵר?**
2. **מַה הִיְתָה טַעַמְתָּ וְאֵיךָ תְּשׁוּבַת הַקִּבְיָה?**
3. **בְּקֶטֶץ הַשָּׁנִי - דָּבָר אַחֵר - מַעֲלֵי־בְנֵי יִשְׂרָאֵל טַעַמְתָּ אַחֲרַי, מַה־וְהֵאֵם מַה עֲוֹנָה אֶל כֶּךָ?**
4. **בְּקֶטֶץ הַשָּׁלִישִׁי - דָּבָר אַחֵר הַשָּׁנִי - מַעֲלָה כִּרְשָׁנוּ רִצְיוֹן שׁוֹנָה לְחַלּוּסִין אֶל טַעַמְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַה־בְּדִיוֹק?**
5. **אִיךָ מַה הַתְּלָמֵד אֶל כֶּךָ?**

1. **רש"י הירוש.**

פרק יח' פסוק ה':

אמנם שמירה זו כוללת גם את הרחקת כל הזרים מן העבודה. וכאן הביצוע החיובי של כלל העבודה במקדש טבוע במטבע הציות לתורה, וגם הכהנים והלוויים הכשרים לעבודה מוזהרים מפני כל שרירות סובייקטיבית. וכל סדר העבודה מביע, שהמקדש ועבודתו — הן המעשים הנעשים בו והן העושים את המעשים — כולם נתקנו על פי רצון ה' עד לפרטי פרטיהם, ולא ייעשה שם דבר על פי שיקול דעתו של האדם; ולפיכך הביצוע הנאמן של העבודה ימנע מאליו את החטא הגורר אבדון: ולא ייהיה עוד קצף על בני ישראל.

(ה) ושמרתם וגו'. הקדש הוא המקדש המייצג את תפקיד ישראל, ואילו המזבח מיועד למעשי ההתמסרות לתפקיד הזה. משמרת הקדש היא התפקיד המוטל על הלוויים בשותפות עם הכהנים, ואילו משמרת המזבח היא התפקיד המיוחד של הכהנים. בספרי אמרו ש"ושמרתם" פונה אל בית הדין של ישראל: "הרי זה אוהרה לב"ד של ישראל להזהיר את הכהנים שתחא העבודה כתיקונה שכשעבודה נעשיה כתיקונה הם כלים את הפורענות מלבא לעולם". כסיוע לפירושו זה יש להזכיר את שיטת הספרי כפי שהובנה על ידי רש"י: פרשה זו והפרשה שלאחריה לא נאמרה לאהרן במישרין, אלא היא נאמרה למשה על מנת שיאמר אותה לאהרן.

אבות

1. **קֵרָא שׁוֹב אֵת הַפְּסוּק וַתִּנְסֶה לְהַבְיִנוּ לְלֵאָה כִּירוֹשׁ מִסִּיָּע.**
2. **מַה רוֹצֵה כִּרְשָׁנוּ לְלַמּוֹד כֵּאֵן?**
3. **מַה הַהֲבִדָּל בֵּין הַמִּקְדָּשׁ לְבֵין הַמִּזְבֵּחַ בְּקֶסֶר לְרִצְיוֹנוֹת אוֹתָם אֶלְיֵנוּ לְלַמּוֹד מִכֶּךָ?**
4. **מַה שִׁיב לְעֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים יוֹד, וְאֵם רַק לְכֹהֲנִים וְאֵם הַהֲבִדָּל הַרְצִינִי בִּינְהֵם?**
5. **כִּרְשָׁנוּ מִדְּעִים אֵת הַצִּיּוֹת כְּקוֹבֵעַ, מַה מֵבִיא לְכֶךָ וְאֵם הַרְצִינִי בְּנָה?**

